

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 10Co/206/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2112212911
Dátum vydania rozhodnutia: 07. 01. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Dušan Čimo
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2015:2112212911.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedu Mgr. Dušana Čima a sudcov JUDr. Zlatice Javorovej a JUDr. Daši Kontríkovej v právnej veci žalobcu: F. S., nar. XX. T. XXXX, bytom Q. B., U. XXXX/XX, zastúpeného advokátom: JUDr. Roman Jurík, Nové Zámky, Jazerná 19, proti žalovanej: Home Credit Slovakia, a.s., Piešťany, Teplická 7434/147, o neplatnosť úverovej zmluvy, o 2.050,37 eur, za účasti vedľajšieho účastníka na strane žalobcu: Združenie na ochranu občana spotrebiteľa HOOS, Prešov, Nám. Legionárov 5, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Trnava z 24. apríla 2013 č. k. 13C/76/2012-159 takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej s výnimkou požiadavky na vydanie bezdôvodného obohatenia v sume 66,39 eur
p o t v r d z u j e .

Vo zvyšku napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa r u š í a vec mu vracia na ďalšie konanie.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa I. zamietol žalobu (ktorou sa žalobca domáhal určenia, že úverová zmluva číslo 52100037058 zo 4. novembra 2002 uzatvorená medzi účastníkmi je neplatná, ako aj vydania bezdôvodného obohatenia vo výške 1.050,37 eur a zaplata finančného zadostučinenia 1.000 eur) a II. žalovanej nepriznal náhradu trov konania. Právne svoje rozhodnutie vo veci samej odôvodnil iba ust. § 4 ods. 4 písm. a/ zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1986 Zb. o Slovenskej obchodnej inšpekcii v znení neskorších predpisov, v znení platnom v čase uzatvorenia zmluvy účastníkov (ďalej len „ZoSÚ“). Vecne dôvodil uzavretím účastníkmi úverovej zmluvy o poskytnutí revolvingového úveru a vydaní a používaní platobnej karty X.. XXXXXXXXXXX s úverovým rámcom pôvodne vo výške 25.000 Sk (ktorý bol na základe žiadosti žalobcu o zmenu výšky úverového rámca zo 14. novembra 2005 navýšený na sumu 35.000 Sk), na základe ktorej žalovaná poskytla žalobcovi revolvingový úver, ktorý tento v priebehu piatich rokov pravidelne čerpal a následne aj v zmysle dohodnutých zmluvných podmienok splácal. Uvedenú úverovú zmluvu považoval za platnú a za súladnú so ZoSÚ, keď žalobca pravidelným čerpaním a splácaním poskytnutého revolvingového úveru preukázal platnosť úverovej zmluvy a súhlas s jej ustanoveniami a nebolo preukázané zneužitie finančnej tiesne žalobcu, ktorý ho tvrdí. V tomto prípade mal za to (súd prvého stupňa), že ide o formálne tvrdenie, nakoľko sám žalobca uviedol na pojednávaní 12. novembra 2012, že zmluvu uzatváral z dôvodu, že pristavoval k domu a potreboval peniaze na prístavbu. Tým, že žalobca pristavoval k rodinnému domu, nie je v žiadnom prípade osobou, ktorá by bola vo finančnej tiesni. Žalobca čerpal spolu v období 5 rokov sumu 3.803,21 eur, v zmysle dohodnutých podmienok v zmluve riadne a pravidelne splácal úver do januára 2008, úverová zmluva je s poukazom na § 4 ods. 4 písm. a/ ZoSÚ platná a dlh je 854,46 eur, avšak súd považoval za dôvodnú žalovanou vznesenú námietku premlčania. Žalobca inak nijakým konkrétnym spôsobom nevyjadril neprijateľné

podmienky v predmetnej zmluve a neuviedol ich podstatu a rozpor so zákonnými ustanoveniami, taktiež reálne nepodložil ním tvrdený záver o vzniku, resp. výške ujmy, ktorá mu mala vzniknúť v súvislosti so zmluvným vzťahom so žalovanou, na základe čoho si nárokuje primerané finančné zadostučinenie. Súd prvého stupňa navyše konštatoval, že napádané úverové podmienky nie sú tými, ktoré obsahuje predmetná úverová zmluva a teda nebolo objektívne preukázané, že ustanovenia úverových podmienok možno považovať za neprijateľné podmienky v spotrebiteľských zmluvách preto, že by zakladali značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach spotrebiteľa v jeho neprospech. Posledná splátka od žalobcu prišla žalovanej 20. septembra 2008 a následne žalobca prestal splátky platiť, takže ak žaloba bola na súd podaná 22. júna 2012 a zmluva bola uzatvorená už v roku 2002, žaloba bola podaná oneskorene. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil iba vecne úspechom žalovanej, ktorá náhradu trov konania nepožadovala.

Proti tomuto rozsudku podal včas odvolanie iba žalobca s návrhom na jeho zmenu vyhovením žalobe (s alternatívou zrušenia napadnutého rozsudku a vrátenia veci súdu prvého stupňa na ďalšie konanie). Namietal, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení veci, je nedostatočne odôvodnené, čo má za následok jeho nepreskúmateľnosť pre nedostatok dôvodov (a tým došlo k odňatiu práva na prístup k súdu a porušeniu zásady rovnosti účastníkov), je v rozpore s európskymi normami na ochranu spotrebiteľa a porušuje práva spotrebiteľa podľa čl. 38 Charty základných práv Európskej únie. Vytkol súdu, že dostatočne nevyhodnotil podstatné skutkové okolnosti prípadu a neodstránil rozporné tvrdenia obidvoch strán, čo má za následok, že súd konal v rovine skutkového objasnenia aj právneho posúdenia vo vzťahu k právam žalobcu zjavne arbitrárne. Jednostranne a účelovo bolo prihliadnuté iba na argumenty a dôkazy žalovanej a vôbec neboli zohľadnené niektoré skutočnosti uvedené ním (žalobcom), ktoré by skutočne a pravdivo objasnili skutkový stav. On (žalobca) nielenže podrobne vymenoval, ale jednoznačne a bez akýchkoľvek pochybností aj preukázal, akým spôsobom žalovaná v jeho prípade porušila právne normy. Súd má povinnosť ex offio skúmať neprijateľnosť zmluvných podmienok, ktorá povinnosť mu vyplýva ako z komunitárneho práva, ktorým je Slovenská republika (ďalej len „SR“) viazaná, najmä zo Smernice rady 93/13/EHS (ďalej len „smernica“), tak aj z vnútroštátneho práva, keďže túto povinnosť zákonodarca transponoval aj do O. s. p. (Občianskeho súdneho poriadku č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení) a to konkrétne do ustanovenia § 153 ods. 3 a 4 O. s. p. Prekážkou pre takéto právne posúdenie nemôže byť ani skutočnosť, že zmluva o úvere bola uzatvorená pred vstupom SR do Európskej únie a pred transponovaním smernice do právneho poriadku SR. Aj keby žalobca v žalobe nepoukázal na všetky neprijateľné zmluvné podmienky, stalo sa tak len z toho dôvodu, že žalovaná v zmluve aj všeobecných obchodných podmienkach použila neskutočne drobné písmo, pričom jej nič nebránilo v tom, aby použila štandardnú veľkosť písma a umožnila tak spotrebiteľovi preštudovať si zmluvné dojednania, ku ktorým sa zaväzuje a to pri vynaložení úsilia, ktoré možno bežne vyžadovať. Žalovaná svoju vlastnú chybu a prvotný cieľ odradiť spotrebiteľa od študovania zmluvných klauzúl opäť účelovo a cielene zahmlieva tým, že vinu prenáša na spotrebiteľa, ktorý podľa veľmi častých tvrdení žalovanej by „nemal takúto zmluvu ani len podpisovať“. Situácia, ktorú zámerne vyvolala žalovaná (použitie drobného ťažko čitateľného až nečitateľného písma, neochota jednotlivé zmluvné dojednania vysvetliť spotrebiteľovi, neznalosť a nekvalifikovanosť odborných zástupcov dodávateľ) a tiež akútna finančná tieseň spotrebiteľa u spotrebiteľa vyvoláva taký tlak, že v stave núdze mu neostane nič iné len prijať pod tlakom podmienky nastolené dodávateľom a poskytnúť svojej rodine strechu nad hlavou a aspoň nejaké jedlo. Žalobca síce potreboval peniaze na prístavbu, avšak nie, aby si budoval honosnú vilu či luxusný mezonet, ale z dôvodu, že celá rodina (žalobca, jeho manželka aj všetky deti) bývala spoločne v jednej izbe a naliehavosť potreby prístavby druhej izby vzhľadom na žalostnú a dlhodobu neakceptovateľnú situáciu je pochopiteľná pre každého rozumného človeka. Nekalou praktikou je vždy konanie bez odbornej starostlivosti a nekalé obchodné praktiky sú podľa § 7 ods. 1 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o ochrane spotrebiteľa) zakázané. Drobné písmo, vyvolávajúce potrebu používania technických pomôcok na čítanie, je neprijateľné a pre spotrebiteľa predstavuje klamlivé opomenutie a klamlivú obchodnú praktiku podľa § 8 zákona o ochrane spotrebiteľa. Žalovaná použila voči žalobcovi ako spotrebiteľovi početné neprijateľné zmluvné podmienky, nekalé a klamlivé obchodné praktiky, čo samo osebe zakladá neplatnosť predmetnej úverovej zmluvy ako celku podľa § 53 ods. 1 a 5 Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení (ďalej len „O. z.“) a § 7 ods. 1 zákona o ochrane spotrebiteľa. Nekalou obchodnou praktikou je aj porušenie odbornej starostlivosti, čoho sa žalovaná nepochybné dopustila. Zotrval na svojom stanovisku k revolvingu s tým, že žalovaná zneužila oslabenú mieru jeho bdelosti v čase podpisu zmluvy a predložila mu

skryto a neseriózne aj revolving. Výška úrokov ako aj výška poplatkov, RPMN (ročnej percentuálnej miery nákladov) musí byť bezpodmienečne uvedená v úverovej zmluve a nie v priložených úverových podmienkach, či všeobecných obchodných podmienkach, sadzobníku alebo metodických príručkách. Veriteľ ako dodávateľ finančnej služby porušil svoje zákonné povinnosti pri formulácii zmluvy a preto musí nevyhnutne nastať zákonný dôsledok v podobe civilnej zákonnej sankcie bezúročnosti, alternatívne neplatnosti poskytnutého úveru a žalovaná nerešpektovala ani ust. § 879f O. z., preto žalobcovi prináleží ochrana pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami. Nesúhlasil s obranou žalovanej spočívajúcou v argumentácii o konkludentne uznanej platnosti zmluvy, argumentujúc, že pri civilnoprávnej zmluve nemôže konanie byť povýšené na uznanie platnosti zmluvy, ak táto je svojou formou alebo obsahom v rozpore so zákonom (?). Pri plnení z neplatnej zmluvy je daný protiprávny stav a dochádza k prijímaniu plnenia bez právneho dôvodu. Ak aj súd prišiel k záveru, že úroky sú vyjadrené, je daný dôvod neplatnosti úverovej zmluvy pre úžerné úroky. Pokiaľ ide o nárok z primeraného finančného zadost'učinenia, i tento považuje za dôvodný a má zato, že podmienky jeho priznania sú splnené. Povaha ujmy jej priame vyčíslenie neumožňuje, preto žalobca nemusí predložiť dôkazy o existencii ujmy a stačí len, ak má súd preukázané, že táto ujma tu je. Rovnako nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia (ako rozdiel medzi sumou zaplatenou žalobcom žalovanej a sumou, ktorú žalovaná poskytla žalobcovi, čiže istinou je plne opodstatnený (2.212,37 - 1162 = 1.050,37 eur) a je na právnom posúdení súdu, či prejudiciálne ustáli, že nárok je opodstatnený neplatnosťou zmluvy ako celku alebo skutočnosťou, že úverový vzťah je nepochybne vzťahom bezúročným a nespoplatneným (práve z dôvodu, že žalovaná porušila pravidlá ZoSÚ a dopustila sa niekoľkonásobného klamania spotrebiteľa - neuvedenia úrokov a RPMN, resp. absencie obligatórných náležitostí úverovej zmluvy).

Žalovaná navrhla rozsudok v celom rozsahu potvrdiť z dôvodu jeho vecnej správnosti. Žalobca podľa nej žiadnym konkrétnym spôsobom nepreukázal porušenie právnych noriem v tejto prejednávanej veci a jeho vyjadrenia nemajú žiadnu relevantnú hodnotu vo vzťahu k objektívnemu a zákonom predpokladanému odôvodneniu petitu podanej žaloby. Poukázala na neprihodnosť a nenáležitost' argumentácie odvolateľa, ktorá je formulároveho typu a ktorá nedopadá na prípad z prejednávanej veci, (najmä v časti, kde žalobca tvrdí, že právny vzťah založený zmluvou účastníkov bol skrytým revolvingom zakomponovaným do zmluvy o úvere, hoci v predmetnej veci ide jasne o zmluvu o revolvingovom úvere). Žaloba z 21. júna 2012 obsahovala vymenovanie a napadnutie úverových zmluvných podmienok, ktoré zmluva účastníkov väčšinou vôbec neobsahovala (z citovaných 15 zmluvných dojednaní bolo 6 takých, ktoré napadnutá úverová zmluva vôbec neobsahuje, 5 takých, ktoré nie sú v tejto zmluve uvedené v takom znení, ako ich uviedol žalobca a len 4 sú také, ktoré úverová zmluva naozaj obsahuje). Aj na pojednávaní 12. novembra 2012 žalobca vymenoval 3 podmienky, ktoré považoval za neprijateľné bez toho, aby akýmkoľvek spôsobom poukázal na ich rozpor s príslušnou právnou normou a samozrejme použil vyjadrenie o drobnom písme, ktoré je akosi "slamkou pre topiaceho sa" pri ochrane spotrebiteľa. Vo vyjadrení z 19. novembra 2012 predložil množstvo rozhodnutí, ktoré vo všeobecnosti judikujú ochranu spotrebiteľa, konkrétne však vymenoval ako neprijateľné podmienky opäť len písmo, absenciu úrokov a RPMN. Pokiaľ žalobca tvrdí, že v žalobe, ale aj vo vyjadrení zaslanom súd, resp. na pojednávaniach podrobne vymenoval a preukázal, akým spôsobom porušila žalovaná právne normy, ide o účelové a zavádzajúce tvrdenie. K veľkosti písma úverových zmluvných podmienok uviedla, že posúdenie, či ide o drobné a nečitateľné písmo, je výlučne subjektívnou záležitosťou a pokiaľ ho žalobca nevedel prečítať, je minimálne prekvapujúce, že ich podpísal. S poukazom na § 4 ods. 5 ZoSÚ mala za to, že v zmluve o spotrebiteľskom úvere musel byť uvedený úrok (a nie výška úrokov) ako predpoklad ich vyžadovania od spotrebiteľa a je rozdiel medzi úrokom a úrokovou sadzbou. V čase uzavretia zmluvy zákon nevyžadoval, aby zmluvy o spotrebiteľských úveroch obsahovali ročnú úrokovú sadzbu, preto neuvedenie takejto sadzby nemôže mať za následok, že poskytnutý úver sa bude posudzovať ako bezúročný a bez poplatkov. Výšku RPMN nie je možné pri revolvingovom úvere určiť, pretože úver sa čerpá a dopĺňa a tak sa menia údaje relevantné pre RPMN. Žalobca po 3 rokoch pravidelného čerpania a splácania revolvingového úveru požiadal o zmenu výšky úverového rámca a je namieste otázka, prečo ho žiadal navýšiť a ako vedel o tejto možnosti, keď (ako tvrdí) bol niekoľkonásobne oklamán žalovanou a zmluvu nevedel pre drobné písmo prečítať. Ponúka sa odpoveď, že až na základe toho, že bol vyzvaný žalovanou na úhradu dlhu z tejto zmluvy, v snahe ospravedlniť svoju platobnú neschopnosť spochybnil všetky právne úkony, ktoré ako právne spôsobilý nositeľ práv a povinností realizoval. K tvrdenej finančnej tiesni žalobcu a potrebe prístavby druhej izby podotkla, že z výpisov z účtu je zrejmé, že žalobca úverovú kartu využil aj na nákup sanitárnej techniky do kúpeľne, ale aj na platbu v športovej predajni, či opakované platby na čerpacích staniaciach pohonných hmôt. Úverová zmluva bola uzavretá v súlade so všetkými právnymi predpismi, platnými a účinnými v čase jej uzatvorenia, neobsahuje žiadne

neprijateľné podmienky a zo strany žalovanej nedošlo k porušeniu práv a povinností ustanovených zákonom s cieľom ochrany spotrebiteľa, a tým ani k naplneniu znenia ust. § 3 ods. 5 zákona o ochrane spotrebiteľa, preto žalobcovi neprislúcha právo na primerané finančné zadostučinenie.

Vedľajší účastník na strane žalobcu sa stotožnil s odvolaním žalobcu. Podľa neho by odvolací súd mal posúdiť celú vec (? , bez výslovného zdôraznenia takejto požiadavky tak nerobí ? - otázka odvolacieho súdu), zohľadnil európske právo na ochranu spotrebiteľa a interpretoval ustanovenia o neprijateľných zmluvných podmienkach, aby tak posúdil aspekty hrubej nerovnováhy v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa a z týchto vyvodil správny záver v zmysle čl. 6 smernice. Žalovaná postupovala voči žalobcovi bez odbornej starostlivosti, ale v rozpore s dobrými mravmi a spotrebiteľské práva boli porušené najmä tým, že žalovaná v zmluve použila početné neprijateľné zmluvné podmienky, akými sú nečitateľné písmo, zrážky zo mzdy a revolving (poukazujúc na konkrétne súdne rozhodnutia v obdobných veciach). K námietke premlčania s poukazom na § 107 ods. 2 O. z. uviedol, že nárok žalobcu nie je premlčaný, keďže žalovaná sa obohatila úmyselne. Žalobcu ako spotrebiteľa vystavila hrubo nemorálnym a zneužívajúcich zmluvným podmienkam, ktoré zakladajú hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa. Samotná revolvingová zmluva už len v kontexte uvedených neprijateľných podmienok a nekalých podmienok svojim obsahom a účelom jednak odporuje zákonu a jednak zákon obchádza a ako celok sa prieči dobrým mravom. Preto žalobca dôvodne žiada vydanie bezdôvodného obohatenia získaného žalovanou, keďže úver bol pre porušenie zákona bezúročný a bez poplatkov a navyše žalovaná sa obohatila aj preto, že úverová zmluva je z dôvodov uvádzaných vyššie absolútne neplatná.

Odvolací súd prejednal podľa § 212 ods. 1 a ods. 2 písm. b/ O. s. p. v medziach odvolania žalobcu celú vec, teda rozsudok vo veci samej aj na takomto rozhodnutí závislý výrok rozsudku o trovách konania a to podľa § 214 ods. 1 a § 211 ods. 2 O. s. p. na pojednávaní, doplnil dokazovanie výsluchom žalobcu a dospel k záveru, že napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa len vo veci samej treba (s výnimkou požiadavky na vydanie bezdôvodného obohatenia v sume 66,39 eur, ktorej bude venovaná neskoršia časť odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu) považovať vo výroku za vecne správny a to napriek odvolateľom dôvodne vytknutým nedostatkom odôvodnenia napadnutého rozsudku.

Podľa § 80 písm. c/ O. s. p. návrhom na začatie konania (podľa § 79 ods. 1 poslednej vety O. s. p. žalobou) možno uplatniť, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem.

Podľa § 2 písm. a/ ZoSÚ na účely tohto zákona sa rozumie spotrebiteľským úverom dočasné poskytnutie peňažných prostriedkov na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere vo forme odloženej platby, pôžičky alebo v inej právnej forme a podľa písmena b/ rovnakého ustanovenia zmluvou o spotrebiteľskom úvere zmluva, ktorou sa veriteľ zaväzuje poskytnúť spotrebiteľovi spotrebiteľský úver a spotrebiteľ sa zaväzuje poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť a uhradiť celkové náklady spojené so spotrebiteľským úverom (už tu sa inak žiada doplniť, že v prípade práve odcitovaných definícií zo ZoSÚ a to najmä tej z § 2 písm. b/ zákona ide o istú variáciu na všeobecnú definíciu práv a povinností účastníkov zmluvy o úvere podľa § 497 Obch. z., podľa ktorého zmluvou o úvere sa zaväzuje veriteľ, že na požiadanie dlžníka poskytne v jeho prospech peňažné prostriedky do určitej sumy, a dlžník sa zaväzuje poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť a zaplatiť úroky).

Naliehavý právny záujem na požadovanom určení je podľa celkom jednoznačnej úpravy v zákone i v zmysle ustálených záverov teórie procesného práva aj relevantnej rozhodovacej praxe súdov (judikatúry) základným procesným predpokladom každej tzv. určovacej žaloby, pričom bez jeho existencie je vylúčené zaobranie sa takouto žalobou vecne. Uvedené znamená, že v konaní o tzv. určovacej žalobe je vyriešenie si otázky existencie naliehavého právneho záujmu žalobcu na požadovanom určení prvou povinnosťou súdu, pretože len kladná odpoveď na takúto otázku poskytuje priestor pre ďalšie konanie vo veci samej (teda najmä dokazovanie zamerané na vecnú podstatu problému), kým naopak odpoveď záporná (rozumej záver o neexistencii naliehavého právneho záujmu) má viesť k bezodkladnému zamietnutiu žaloby (nielen z dôvodu čo najväčšej hospodárnosti konania, ale spravidla i pre naznačenie cesty k ochrane práv účastníkov procesne prípustným spôsobom - ktorým je spravidla buď iné než požadované určení alebo naopak plnenie, pokiaľ takáto cesta pravda vôbec existuje).

Podľa ustanovenia § 80 písm. c/ O. s. p. sa pritom zásadne možno domáhať len určenia, či tu právo alebo právny vzťah je alebo nie je, z čoho treba a contrario (opakom) vyvodiť, že prípadnej neplatnosti právnych úkonov (v príslušnom ustanovení základného predpisu procesného práva priamo neuvedenej) sa možno domáhať spravidla len výnimočne a to len vtedy, keď je naliehavý právny záujem na požadovanom určení buď prezumovaný (predpokladaný), alebo ak potreba žaloby práve o neplatnosť právneho úkonu vyplýva z právneho predpisu (príkladom pre prvú z možností naznačených zhora sú napr. žaloby o neplatnosť rôznych úkonov smerujúcich ku skončeniu pracovného pomeru podľa Zákonníka práce a príkladom pre možnosť druhú rovnako zákonom ustanovená potreba dovolania sa neplatnosti právneho úkonu v prípadoch tzv. relatívnej neplatnosti právnych úkonov - v tejto súv. por. predovšetkým § 40a O. z.). V prípadoch žalôb o neplatnosť právnych úkonov predpokladaných priamo hmotným právom totiž následok spočívajúci v nástupe nevyvrátiteľnej domnienky platnosti úkonu (obvykle po márnom uplynutí určitej premlčacej alebo dokonca i prekluzívnej, teda prepadnej lehoty) možno odvrátiť len uplatnením požiadavky uvedenej v zákone, to však neplatí u právnych úkonov majúcich byť postihnutých akýmkoľvek dôvodom tzv. absolútnej neplatnosti, teda tej, na ktorú je súd povinný prihliadať aj z tzv. úradnej povinnosti (o aký prípad malo ísť i v prejednávanej veci).

Určovacie žaloby všeobecne majú potom (i tu rešpektujúc závery teórie aj relevantných výstupov rozhodovacej praxe súdov v príslušnej oblasti) opodstatnenie tam, kde je ešte len stav ohrozenia práva a nie už jeho porušenia (nakoľko určovací žaloba podľa § 80 písm. c/ O. s. p. má charakter prostriedku preventívnej ochrany práva a naopak nápravu stavu vzniknutého porušením práva možno zásadne zjednať už len za pomoci žaloby na plnenie, teda žaloby podľa § 80 písm. b/ O. s. p.). Okrem toho tu však musí byť stav právnej neistoty žalobcu, ktorý má určovací žaloba odstrániť, pričom naliehavosť právneho záujmu na požadovanom určení musí spočívať v tom, že práve takéto určenie (nie teda žiadne iné) vyrieši všetky sporné právne otázky medzi účastníkmi a vytvorí tak aj pevný právny podklad pre ich budúce právne vzťahy (čiže najmä vytvorí prekážku pre prípadné ďalšie určenia a podľa možnosti predíde aj sporom o plnenia). Práve z toho inak plynie, že naliehavý právny záujem nemôže byť daný tam, kde právna otázka majúca sa vyriešiť v konaní o určenie má len povahu otázky predbežnej či čiastkovej vo vzťahu k inej právnej otázke, ktorá sa môže sama stať predmetom určovacej žaloby a z takejto filozofie evidentne vychádza aj rozhodná úprava procesného práva, pokiaľ priamo ani nepredpokladá žaloby o neplatnosť právnych úkonov (pri zjavnom uvedomovaní si len predbežného významu otázok platnosti či neplatnosti právnych úkonov pre otázky existencie či neexistencie práv alebo právnych vzťahov majúcich byť takýmito úkonmi založených).

Nech aj tunajší odvolací súd si je vedomý, že uvedené zhora nemusí platiť absolútne a navyše práve v spotrebiteľských veciach bol v nie až tak dávnom čase zaznamenaný dosť podstatný odklon od skoršieho kategorickejšieho videnia problému naliehavého právneho záujmu (tu por. napr. nepochybnú liberalizáciu výkladu ust. § 80 písm. c/ O. s. p., plynúcu z uznesenia Najvyššieho súdu SR z 31. júla 2009 sp. zn. 1 M Cdo 1/2009, vydaného vo veci vedenej Okresným súdom Trnava pod sp. zn. 37C/57/2006, resp. neskôr 37C/247/2009 a Krajským súdom v Trnave najskôr pod sp. zn. 11Co/150/2007 a neskôr pod sp. zn. 10Co/79/2011) a navyše je tu aj relatívne nová (i odvolaním žalobcu spomínaná) zákonná úprava o určovaní neprijateľnosti (a neplatnosti) podmienok v spotrebiteľských zmluvách z tzv. úradnej povinnosti súdu (§ 53a O. z. i § 153 ods. 3 a 4 O. s. p.); v prejednávanej veci s požiadavkou na určenie neplatnosti tzv. úverovej zmluvy z iniciatívy samotného žalobcu uspieť nešlo.

Žalobca totiž nepresvedčil odvolací súd (a pred ním ani súd prvého stupňa), že naozaj má naliehavý právny záujem na požadovanom určení. Ak sa totiž požaduje takéto určenie výrokom rozsudku už v žalobe, v takom prípade žalobca je ten, kto musí preukázať, na čo mu žaloba v takejto časti je, t. j. na čo mu môže poslúžiť určenie neplatnosti úverovej zmluvy. To sa žalobcovi nielenže nepodarilo, ale podľa názoru odvolacieho súdu ani podariť nemohlo. Nielenže si samotná textová časť žaloby odporuje v tom, či táto otázka (neplatnosti úverovej zmluvy) má byť riešená ako predbežná, alebo má byť riešená priamo vo výroku rozsudku (ktorý rozpor sa dosť ťažko dá bez rozumného vysvetlenia toho, kto sa ho dopustil, uspokojivo odstrániť), ale predovšetkým tu odvolací súd nevidí žiaden reálny právny dôvod, pre ktorý by určenie neplatnosti úverovej zmluvy žalobcovi mohlo akokoľvek pomôcť. Týmto nemôže byť ani potreba odstránenia nejakého stavu ohrozenia účastníka či jeho právnej neistoty, pretože je tu najmä príliš veľký časový odstup medzi ostatnými žalobcom tvrdenými formami nátlaku a podaním žaloby (keď posledná písomnosť, ktorou sa požadovalo od žalobcu zaplataenie, je list zo 14. apríla 2009 zn. Posledná výzva k úhrade dlhu a žaloba bola podaná v roku 2012, čiže o cca tri roky neskôr bez toho, aby bolo preukázané aspoň niečo iné, čo by žalobcu malo viesť k potrebe jeho aktivizovania sa opisovaným spôsobom).

Ak by pritom súd dospel k záveru, že žaloba v časti požiadavky na plnenie je (čo i len čiastočne) dôvodná, musí poskytnúť aj dôvody, pre ktoré tomu tak je a jedným z dôvodov tu môže byť (ak by mala byť konštatovaná dôvodnosť požiadavky žalobcu na vydanie bezdôvodného obohatenia), že sa tu plnilo na základe absolútne neplatnej zmluvy (príp. na základe nejakého právneho dôvodu, ktorý odpadol) a v takom prípade je to súd, ktorý musí povedať, že je zmluva absolútne neplatná a prečo (z čoho však to prvé za stavu neexistencie naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení uvedie len v dôvodoch rozsudku - nie teda aj vo výroku). Preto musela byť zamietnutá žaloba v časti požiadavky na určenie neplatnosti úverovej zmluvy, hoci je treba prisvedčiť žalovanej, že odôvodnenie v tejto časti súdom prvého stupňa je absolútne nedostatočné a preto pokiaľ ide o argumentáciu, dôvody doplnil odvolací súd (ktorý pred svojim rozhodnutím ešte poskytol žalobcovi možnosť, aby sa ho pokúsil presvedčiť na čo by mu požadované určenie mohlo byť, to sa ale žalobcovi nepodarilo), aby mohlo byť učinené zadosť právu na riadne odôvodnené súdne rozhodnutie.

Podľa § 1 ods. 1 Obch. z. tento zákon upravuje postavenie podnikateľov, obchodné záväzkové vzťahy, ako aj niektoré iné vzťahy súvisiace s podnikaním; podľa odseku 2 toho istého ustanovenia právne vzťahy uvedené v odseku 1 sa spravujú ustanoveniami tohto zákona. Ak niektoré otázky nemožno riešiť podľa týchto ustanovení, riešia sa podľa predpisov občianskeho práva. Ak ich nemožno riešiť ani podľa týchto predpisov, posúdia sa podľa obchodných zvyklostí, a ak ich niet, podľa zásad, na ktorých spočíva tento zákon.

Podľa 261 ods. 6 písm. d/ Obch. z. touto časťou zákona sa spravujú bez ohľadu na povahu účastníkov záväzkové vzťahy zo zmluvy o predaji podniku alebo jeho častí (§ 476), zmluvy o úvere (§ 497), zmluvy o kontrolnej činnosti (§ 591), zasielateľskej zmluvy (§ 601), zmluvy o prevádzke dopravného prostriedku (§ 638), zmluvy o tichom spoločenstve (§ 673), zmluvy o otvorení akreditívu (§ 682), zmluvy o inkase (§ 692), zmluvy o bankovom uložení vecí (§ 700), zmluvy o bežnom účte (§ 708) a zmluvy o vkladovom účte (§ 716).

Podľa § 497 Obch. z. zmluvou o úvere sa zaväzuje veriteľ, že na požiadanie dlžníka poskytne v jeho prospech peňažné prostriedky do určitej sumy, a dlžník sa zaväzuje poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť a zaplatiť úroky.

Podľa § 397 Obch. z. ak zákon neustanovuje pre jednotlivé práva inak, je premlčacia doba štyri roky.

Podľa § 451 ods. 1 O. z. kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, musí obohatenie vydať; podľa odseku 2 rovnakého ustanovenia bezdôvodným obohatením je majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu, plnením z neplatného právneho úkonu alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, ako aj majetkový prospech získaný z nepoctivých zdrojov.

Podľa § 454 O. z. bezdôvodne sa obohatil aj ten, za koho sa plnilo, čo podľa práva mal plniť sám.

Podľa § 455 ods. 1 O. z. za bezdôvodné obohatenie sa nepovažuje, ak bolo prijaté plnenie premlčaného dlhu alebo dlhu neplatného len pre nedostatok formy.

Podľa § 456 O. z. predmet bezdôvodného obohatenia sa musí vydať tomu, na úkor koho sa získal. Ak toho, na úkor koho sa získal, nemožno zistiť, musí sa vydať štátu.

Podľa § 457 O. z. ak je zmluva neplatná alebo ak bola zrušená, je každý z účastníkov povinný vrátiť druhému všetko, čo podľa nej dostal.

Podľa § 458 ods. 1 O. z. musí sa vydať všetko, čo sa nadobudlo bezdôvodným obohatením. Ak to nie je dobre možné, najmä preto, že obohatenie spočívalo vo výkonoch, musí sa poskytnúť peňažná náhrada; podľa odseku 2 rovnakého ustanovenia s predmetom bezdôvodného obohatenia sa musia vydať aj úžitky z neho, pokiaľ ten, kto obohatenie získal, nekonal dobromyseľne a napokon podľa odseku 3 takéhoto ustanovenia ten, kto predmet bezdôvodného obohatenia vydáva, má právo na náhradu potrebných nákladov, ktoré na vec vynaložil.

Pokiaľ ide o ďalšie požiadavky žalobcu (na plnenie), tu sa bolo treba stotožniť s obsahom tej námietky, že tieto nároky sú premlčanými a to napriek tomu, že ani v tomto prípade súd prvého stupňa dostatočne nevyargumentoval a nepovedal, prečo sú premlčanými a nepovažoval za nutné okrem jedného ustanovenia ZoSÚ (§ 4 ods. 4 písm. a/) argumentovať právom. Odvolací súd preto dopĺňa argumentáciu súdu prvého stupňa tak, že nech aj žalobcovi mohla byť na prospech dlhšia premlčacia doba ustanovená Obch. z., pretože tu išlo o zmluvu o spotrebiteľskom úvere, ktorá je pojmovo úverom a teda tzv. absolútnym obchodom podľa Obch. z., išlo tu zároveň o atypický prípad, v ktorom samotný inštitút bezdôvodného obohatenia, ktoré žalobca tvrdil, neupravuje Obch. z., ktorý ale upravuje všeobecnú štvorročnú premlčaciu lehotu. Preto bolo treba právnu úpravu majúcu sa tu použiť skladať ako obraznú mozaiku a vyložiť ju tak, že samotný inštitút, ktorý Obch. z. neupravuje (bezdôvodné obohatenie), bolo treba vyťahovať z O. z. (podľa § 1 ods. 2 Obch. z.), avšak lehotu, ktorá je všeobecná pre obchodné záväzkové vzťahy (o aký šlo aj v tomto prípade), bolo podľa § 397 Obch. z. treba ustanoviť 4-ročnú.

Žalobca však s výnimkou ostatnej platby z 20. septembra 200 (ktorá je čo do času jej zaplatenia zatiaľ sporná), nepreukázal, že by plnenia, ktoré poskytol žalovanej a ktorých vydania sa domáhal, zaplatil v takom časovom horizonte, aby ho chránila 4-ročná premlčacia doba, to znamená aby od zaplatenia tejto konkrétnej platby (ktorú žiada späť) do podania žaloby v prejednávanej veci uplynulo menej ako 4 roky. Všetky platby poskytnuté podľa doposiaľ nespochybnených tvrdení žalobcom (okrem jednej vyššie spomenutej) boli uskutočnené do júna 2008, to znamená v čase presahujúcom 4 roky od podania žaloby späť a takto samozrejme boli premlčanými a pokiaľ žalovaná vzniesla námietku premlčania, bolo treba takejto námietke premlčania vyhovieť a uznať ju za dôvodnú. Pokiaľ sa uplatní námietka premlčania, dôsledkom toho je, že premlčané právo nemožno priznať, aj keby existovalo. Nešlo pritom akceptovať argumentáciu vedľajšieho účastníka, snažiaceho sa presvedčiť o úmyselnom bezdôvodnom obohatení žalovanej a takto aj drukovať v prospech uplatňovania nárokov žalobcu v 10-ročnej premlčacej dobe podľa O. z., keď úprava z O. z. tu s prihliadnutím k uvedenému vyššie neprichádzala do úvahy a ak by aj mal platiť opak, žalobca by aj tak nemohol uspieť, pretože v takomto prípade by mu márne uplynula 2-ročná subjektívna premlčacia lehota podľa § 107 ods. 1 O. z., plynúca už od momentu nadobudnutia vedomosti o bezdôvodnom obohatení a osobe takto sa úkor niekoho obohacujúcej a práve jej uplynutie ešte pred podaním žaloby činilo právne bezvýznamným, či by prípadne ešte mohla bežať objektívna 10-ročná lehota (na úspešné uplatnenie práva bez rizika uplatnenia úspešnej námietky premlčania podľa O. z. totiž nutné je stíhnutie oboch lehôt, čiže docielenie ich tzv. prieniku).

Na základe uvedených dôvodov odvolací súd nemal inú možnosť, ako napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej s výnimkou sumy 66,39 eur (ostatná platba žalobcu z 20. septembra 2008, ktorá zostala spornou), potvrdiť podľa § 219 ods. 1 O. s. p. s praktickým nahradením absentujúcej argumentácie súdu prvého stupňa argumentáciou odvolacieho súdu (čo v prípade požiadavky na priznanie primeraného zadosťučinenia platilo ako pre nepreukázanie práva, tak i pre nevyhnutnosť konštatovania v prípade ostatných uplatnených nárokov takého neúspechu požiadaviek žalobcu, ktorý dôvodnosť požiadavky na primerané zadosťučinenie podľa zákona o ochrane spotrebiteľa vylučoval).

Pokiaľ šlo o uvedenú poslednú platbu, tá bola spornou, pretože žalobca na pojednávaní odvolacieho súdu nedisponoval šekom (ústrižkom poštovej poukážky, keďže k úhrade malo dôjsť týmto spôsobom), ktorým by preukázal, že až 20. septembra 2008 zaplatil 66,39 eur, čo tvrdí žalovaná a vyplýva z jej prehľadu o úhradách realizovaných žalobcom (v spise na č. l. 131 - 133). Pokiaľ je to pravdou a pokiaľ sa v ďalšom konaní odstráni tento rozpor alebo sa nejakým spôsobom objasní, že tu skutočne došlo k nejakej takejto platbe, požiadavka na zaplatenie sumy rovnajúcej sa tejto platbe bola uplatnená ešte pred uplynutím premlčacej doby (lehoty) a v tomto prípade o premlčané právo nepôjde. Za tejto situácie ale nemohol by obstáť argument súdu prvého stupňa, že aj v tejto časti je právo premlčané, ani absolútne všeobecná argumentácia, u ktorej treba súhlasiť so žalobcom, že sa vôbec nevyssporiadala so špecifickými námietkami, prečo by tu nemalo ísť o súbor nejakých neprijateľných podmienok (a súd prvého stupňa tak v takomto prípade bude nútený povedať, prečo žalobcovi právo na vrátenie 66,39 eur aj tak nepatrí, alebo naopak že mu patrí - a v takom prípade žalobe vyhovieť). To znamená, že je nutné zrozumiteľne uzavrieť, z akých ustanovení zmluvy a o akú úpravu možno oprieť ten záver súdu prvého stupňa, že konečný sumár k času rozhodovania napadnutým rozsudkom, príp. aj v budúcnosti je taký, že je to v skutočnosti žalobca, kto dlží žalovanej a nie naopak. Samozrejme v ďalšom konaní v tejto časti sa súd prvého stupňa bude musieť vysporiadať so všetkým, s čím sa doteraz nevyssporiadal a síce aj s tým, že v tomto prípade išlo ešte o vzťah založený zmluvou spreď tzv. spotrebiteľskej euronovely O. z. (zákona č. 150/2004 Z. z.).

Možno tak tiež konštatovať, že v tomto prípade žalobcovi v drvivej väčšine toho, čoho sa domáhal, spotrebiteľské združenie poradilo veľmi zle, pretože mu poradilo spôsobom, ktorý v tejto konkrétnej veci bol absolútne neadekvátny. Treba súhlasiť so žalovanou, že tu vlastne došlo k použitiu paušálneho vzoru uplatňovaného spotrebiteľským združením v obdobných veciach, ktorý sa ale na túto vec v mnohých ohľadoch nehodil (čomu zodpovedá aj doterajší výsledok konania).

Preto bol rozsudok súdu prvého stupňa v časti týkajúcej sa 66,39 eur podľa § 221 ods. 1 písm. f/ a h/ O. s. p. zrušený a vec bola v takejto časti vrátená súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, a to sčasti pre odňatie možnosti konať pred súdom neposkytnutím dostatočných dôvodov a sčasti pre vadné právne posúdenie veci, pokiaľ išlo o otázku premlčania v časti týkajúcej sa 66,39 eur (ostatná platba žalobcu z 20. septembra 2008) a v dôsledku toho nezisťovanie ďalšieho skutkového stavu súdom prvého stupňa.

Povinnosťou súdu prvého stupňa tak bude v ďalšom konaní sa riadiť názorom odvolacieho súdu, ktorým je podľa § 226 O. s. p. viazaný, dodržať vyššie naznačený postup, v prípade potreby doplniť dokazovanie, výsledky konania v zostávajúcej časti podľa § 132 O. s. p. náležite zhodnotiť a až následne opätovne rozhodnúť o veci v zostávajúcej časti, o trovách konania a tiež o trovách tohto odvolacieho konania (§ 224 ods. 3 O. s. p.) a to samozrejme i s vypravením nového rozhodnutia aj odôvodnením obsahujúcim patričné odpovede na všetky relevantné otázky (§ 157 ods. 2 O. s. p.).

K prijatiu tohto rozsudku došlo pomerom hlasov 3 : 0, čiže jednomyseľne (čl. I § 3 ods. 9 posledná veta zákona č. 757/2004 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení).

Poučenie:

Tento rozsudok nemožno napadnúť odvolaním.